

מפגש מס' 32

דף למנחה

ספר שמואל א', י"ט-כ"ג

תוכן הפרקים שנלמדו השבוע

פרק כ' - סעודת ראש חודש וסיפור החצים; דוד ויהונתן כורתים ברית.

פרק כ"א - דוד בורח לנוב ולגת

פרק כ"ב - שאול הורג את כהני נוב בטענה שסייעו לדוד

פרק כ"ג - דוד בקעילה ובזיף

פרק כ"ד - שאול ודוד במערה

לימוד מעמיק

עליית דוד והידרדרותו של שאול

בשיעור השבוע ננסוק ביחידת הפרקים המתארת את עלייתו של דוד, ממשיחתו עד לבריחתו מפני שאול (פרקים ט"ז עד כ"ב). נראה כיצד דוד "הולך וגדל", ובמקביל לכך, ואולי אף כתוצאה מכך, שאול הולך ומידרדר.

חלק א': רוח ה', רוח רעה ונגינה

לאחר כשלונו של שאול, והנבואה של שמואל שהמלכות תקרע ממנו, מתחילה לעלות קרנו של המלך הבא - דוד. בפרק ט"ז, שמואל הנביא מצטווה על ידי ה' למשוח את דוד למלך. אמנם המשיחה נשמרת בסוד, אך מעתה ואילך נראה שקרנו של דוד מתחילה לעלות. סיפור משיחת דוד מסתיים ב: "וַתִּצְלַח רוּחַ ה' אֶל דָּוִד מִהַיּוֹם הַהוּא וְמִעַלָּה" (יג). לעומת זאת, מיד לאחר מכן, מתאר הכתוב את ירידתו של שאול: "וְרוּחַ ה' סָרָה מֵעַם שָׂאוֹל וּבִעַתְתּוֹ רוּחַ רָעָה מֵאֶת ה'" (יד). הכתוב מבליט את הקשר בין האירועים, ומסתבר שרוח ה' שסרה מעם שאול היא שצלחה על דוד.

כאשר שאול עלה למלוכה, הכתוב תיאר את רוח ה' הצולחת עליו: "וַיִּבְאוּ שָׁם הַגִּבְעָתָה וְהָיָה חָבֶל נִבְאִים לְקִרְאָתוֹ וַתִּצְלַח עָלָיו רוּחַ אֱ-לֹהִים וַיִּתְנַבֵּא בְּתוֹכָם" (י, י); "וַתִּצְלַח רוּחַ אֱ-לֹהִים עַל שָׂאוֹל כְּשָׁמְעוֹ אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיַּחַר אַפּוֹ מְאֹד" (י"א, 1).

נראה, שרוח זו שרתה מאז ומתמיד על מי שנבחר להנהיג את ישראל, וכפי שנאמר בזמנו על יהושע בן נון - "קח לְךָ אֶת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ וְסִמְכָתָ אֶת יָדָיךָ עָלָיו" (במדבר כ"ז, יח); על עתניאל בן קנז - "וַתְּהִי עָלָיו רוּחַ ה' וַיִּשְׁפֹּט אֶת יִשְׂרָאֵל וַיֵּצֵא לְמַלְחָמָה וַיִּתֵּן ה' בְּיָדוֹ אֶת כּוֹשֵׁן רִשְׁעֵתִים מִלֶּךְ אֲרָם" (שופטים ג', י); ועל שופטים נוספים. מהי אותה רוח ה'?

מלבי"ם שמ"א ט"ז, יד: רוח ה' הוא התעצמות שפע הרוחניות בענין א-להי אשר חל על כחותיו הנפשיות ותלבישהו רוח גבורה, ותמלאהו רוח חכמה ודעת ויראת ה', ואיש הזה גם כליו הבשריים נושאי הכחות הנפשיות יוכנו אל השפע הלז להיותם משכן הכבוד. אמנם עת יוסר ממנו השפע בחטאו, וכליו יורקו מהרוחניות השוכן בהם, ירגיש החסרון הזה וישתומם ויתבהל, ותחת רוח הנשגב ישכן בו רוח אחר שחוריי מלא בלהה ועצב דאגה ובעתה, וזה שאמר: ובעתתו רוח רעה וכו'.

לפי דברי המלבי"ם, רוח ה' החלה על האדם היא שפע רוחני אשר מחזק את האדם בכל התחומים, וגורם לו לגבורה והצלחה. ולעומת זאת, כאשר רוח ה' סרה מאדם הוא מרגיש ריקנות וחסרון. אדם, שהיה רגיל לקבל את רוח ה' ולהגיע למדרגות רוחניות גבוהות, וכעת סרה ממנו רוח ה' והוא אינו יכול להגיע למדרגה הרוחנית שהוא רגיל אליה, די בכך כדי לגרום לו תחושות דכדוך ותסכול, עד כדי דיכאון קשה. הרוח הרעה השורה על שאול היא תוצאה של הסרת רוח ה', המביאה אותו לתחושה מרה של ריקנות, המתבטאת בעצב, בהלה ודאגה.

עבדי שאול עומדים על מצוקתו של מלכם ומציעים פתרון: "ויאמרו עבדי שאול אליו הנה נא רוח א-להים רעה מבעתך: (טז) יאמר נא אדננו עבדיך לבקש איש ידע מנגזר פגזור והיה בהיות עליך רוח א-להים רעה ונגזר בידו וטוב לך". כיצד יפתור מנגזר בכינור את מצוקתו של שאול? בתחילת דרכו של שאול אנו פוגשים את הנגינה ככלי המסייע לנבואה: "אחר בן תבוא גבעת הא-להים אשר שם נצבי פלשתים ויהי כבאך שם העיר ופגעת חבל נביאים ירדים מהבמה ולפניהם נבל ותף וקליל וכנור והמה מתנבאים. וצלחה עליך רוח ה' והתנבית עמם ונהפכת לאיש אחר" (י', ה-1). בכמה מקומות בתנ"ך אנו רואים שלנגינה יש יכולת ליצור השראה רוחנית, העשויה להביא לידי נבואה. כך למשל אצל הנביא אלישע: "ועתה קחו לי מנגזר והיה פגזר המנגזר ותהי עלי יד ה'" (מל"ב ג', טו). הנגינה מביאה את האדם לידי מצב רוחני גבוה, ובמצב כזה יש אפשרות שתחול עליו גם הנבואה. [על כחה של הנגינה ראה בסרטון מאת הרב יעקב מדין.](#)

בתנאים הבעייתיים של שאול, הנגינה לא תוכל להביא אותו לנבואה, אבל היא תרומם אותו לרמה רוחנית מסוימת, שעל ידה הוא ירגיש טוב יותר: "וטוב לך". שאול מקבל את הצעת עבדיו, ומיד מגיעה הצעה קונקרטיית: "ישען אחד מהנגזרים ויאמר הנה ראיתי בן לישי בית הלחמי ידע נגזר וגבור חיל ואיש מלחמה ונבון דבר ואיש תאר וה' עמו" (יח). נשים לב שההשגחה העליונה היא שסיבבה את הדברים כך שדווקא דוד מובא אל שאול כדי להקל מעליו את סבלו. אמנם, לא לגמרי מפתיע שדוד הוא המנגזר. אם הנגינה מאפשרת השראה של רוח טובה, סביר להניח שגם להפך: השראת רוח ה' על האדם מאפשרת לו גם להיות מנגזר מוכשר במיוחד, אשר מסוגל בנגינתו להשרות רוח טובה על אחרים.

בנוסף ליכולת הנגינה, דוד מתואר בכמה מעלות טובות: "גבור חיל ואיש מלחמה ונבון דבר". תיאור זה מבהיר לקורא את השינוי הגדול שהתחולל בדוד: בתחילת הפרק הוא תואר רק כרועה צאן, אדמוני יפה עיניים, ולפתע הוא גיבור חיל ונבון דבר. מסתבר, שרוח ה' שצלחה על דוד "מהיום ההוא ומעלה" (יג) אכן שינתה את אישיותו, והוציאה מן הכוח אל הפועל תכונות שהיו גנוזות בו. דוד מובא אל שאול, ורק לאחר שהוא מוצא חן בעיניו, הוא מקבל את תפקיד הנגינה. מתברר שהצירוף של השפעת הנגינה יחד עם היותה מתנגנת על ידי אדם האהוב על שאול הביא לתוצאה המקווה: "ורוח לשאול וטוב לו וסרה מעליו רוח הרעה". [להרחבה ראה במאמרו של הרב אמנון בזק](#)

חלק ב': היווצרות המתח בין שאול לדוד

אמנם, דוד מצליח להקל על שאול ולהסיר מעליו את הרוח הרעה, אולם הקלה זו איננה לזמן ארוך. לאט לאט נוצר מתח בלבו של שאול כלפי דוד. שאול רואה לנגד עיניו כיצד דוד מצליח בכל מעשיו, ונהיה אהוב על כל הסובבים אותו. ובמקביל לכך, יודע שאול שכחו הולך ונחלש, ואף מעגלי התמיכה בו הולכים ומתמעטים.

בפרקים הבאים נראה את התעצמות המתח בין שאול לדוד:

בפרק י"ז, במלחמת דוד וגולית:

שאול לכאורה הוא האיש הגבוה ביותר והחזק ביותר בישראל, וכולם מצפים שהוא יצא למלחמה נגד גולית, אך שאול מפחד, ואיננו עושה דבר. (על כך [ראה במאמרו של הרב אמנון בזק](#)). לעומת זאת, דוד, הנער הקטן שאיש איננו מכיר, מגיע אל המחנה במקרה ומיד מתנדב לצאת אל המלחמה, ללא כלים מתאימים, אלא רק בשם ה'. ניצחונו בקרב מול גולית מראה את אומץ ליבו, גבורתו ובטחונו בה', ובעיקר - מוכיח שה' עימו.

בפרק י"ח, מיד לאחר המלחמה בגולית:

יהונתן "מתאהב" בדוד וכורת איתו ברית. הפרק מתאר מזויות שונות את האהבה וההערכה הרבה שדוד זוכה לה מכל האנשים הסובבים אותו, במעגלים שונים, קרובים ורחוקים. בשלב זה מתחילה העוינות של שאול כלפי דוד.

הפעלה

בדף המקורות, מופיעים הפסוקים של פרק י"ח. בקשו מהמשתתפים בשיעור להביא לשיעור שני טושים מדגישים, ולסמן בצבע אחד את כל המילים המתארות את דוד או את יחס האנשים כלפיו, ובצבע השני לסמן את כל הביטויים המתארים את הפעולות או המחשבות של שאול. לאחר הסימון של הביטויים, ניתן לראות באופן בולט מאד, שכל הביטויים כלפי דוד הם חיוביים: אהבה, נתינה, טוב, שכל, יקר, ה' עמו. ולעומת זאת, היחס של שאול אל דוד מתואר בביטויים שליליים: חרון, עוינות, רוח רעה, יראה, הכאה, הסרה, "ויגר", "חשב להפיל", "אויב". [לדף המסומן המלא לחצו כאן.](#)

בפרק י"ח ניתן לראות באופן ברור את העלייה המטאורית של דוד. לא רק שהוא מצליח מבחינה צבאית באופן חסר תקדים, אלא גם כל האנשים אשר פוגשים אותו מעריכים אותו ואף אוהבים אותו אהבת נפש. לעומת העלייה של דוד, ההידרדרות של שאול בפרק זה מהירה מאד. שאול מרגיש שהעלייה החדה של דוד פוגעת בו, הן מבחינת מעמדו כמלך וכמנהיג הצבא, והן מבחינת האהבה וההערכה של האנשים. [ראה בפוסט מאת הרב אמנון בזק, ובפוסט מאת הרב עמיחי שהם ובפוסט מאת הרב דוד סתיו.](#)

אפילו בתוך ביתו של שאול, דוד זוכה לאהבה רבה, עד כדי כך שיהונתן ומיכל, בני שאול, תומכים בדוד ולא בשאול אביהם, כפי שנראה בצורה ברורה מאד בפרקים הבאים.

אהבת יהונתן ודוד:

תחילתה של אהבה זו היא מיד לאחר הקרב בין דוד לגלית. מה רואה יהונתן שגורם לו לאהוב כל כך את דוד?

אלשיך שמ"א י"ח, א: ויהי ככלותו לדבר אל שאול ונפש יהונתן נקשרה בו. והוא, כי בסוף דבריו באומר וי"ז, נח) "בית הלחמי", הורה כי מפרץ קא אתי, ואז נתאמת ליהונתן כי אליו נוגע המלכות מאת ה', אז סרה ממנו קנאת קחתו המלכות ממנו, כי מה' היתה לו, על כן ויאהבהו על שלמותו...

לפי פירוש זה, כאשר יהונתן שומע שדוד הוא משושלת פרץ, הוא מבין שהמלכות אכן מגיעה לדוד, ולכן הוא מוותר בלב שלם על המלכות, וכאשר הוא איננו מקנא בדוד, הוא יכול לראות את הטוב שבו, ולאהבו.

לעומת זאת מלבי"ם מפרש שאהבת יהונתן לדוד נובעת מהדמיון הנפשי ביניהם:

מלבי"ם י"ח, א: שמצד רוח הגבורה והקדושה היה קשר והתחברות בנפש, כי הדומה ימשך וישתוקק אל הדומה: "ויאהבהו יהונתן כנפשו" - רוצה לומר שלא היתה אהבת הערב או המועיל, רק אהבה עצמיית שיאהב הטוב את הטוב, והיתה האהבה כנפשו שהיא האהבה העזה שאין למעלה ממנה:

הקרב בין דוד לגולית דומה מאד לקרב מכמש בו עלו יהונתן ונערו לבדם אל הפלשתים. בשניהם מדובר באדם יחיד אשר יוצא אל מול הפלשתים, ובכך מכריע את המערכה לטובת ישראל. התכונות של דוד, אשר התגלו בקרב עם גולית דומות מאד לתכונותיו של יהונתן שהתגלו בקרב מכמש: אומץ; בטחון בה'; דאגה לעם ישראל; נכונות להסתכן למען הצלת העם.

בפרקים הבאים נראה שיהונתן ממשיך לאהוב את דוד ולתמוך בו גם כאשר אביו רודף את דוד. הבחירה העומדת בפני יהונתן היא קשה ביותר. מצד אחד, הוא הבן של שאול, וממשיך להיות נאמן לו, ויחד עם זאת הוא אוהב את דוד. ככל שעובר הזמן, הנאמנות הכפולה הזאת נהיית מורכבת. בתחילה, כאשר המתח בין שאול לדוד עדיין קטן, יהונתן מדבר על ליבו של שאול ומצליח לשכנע אותו שלא לפגוע בדוד:

שמואל א פרק יט, ד-ז: וידבר יהונתן בְּדוֹד טוֹב אֶל שְׂאוּל אָבִיו וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֵל יְחִטָּא הַמֶּלֶךְ בְּעַבְדוֹ בְּדוֹד כִּי לֹא חָטָא לְךָ וְכִי מַעֲשָׂיו טוֹב לְךָ מֵאֵד: וַיִּשֶׁם אֶת נַפְשׁוֹ בְּכַפּוֹ וַיֵּךְ אֶת הַפְּלִשְׁתִּי וַיַּעַשׂ ה' תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה לְכָל יִשְׂרָאֵל רְאִיתָ וְתִשְׁמַח וְלִמָּה תִּחְטָא בְּדָם

נקי להמית את דוד חנם: וישמע שאל בקול יהונתן וישבע שאל חי ה' אם יומת: ויקרא יהונתן לדוד ויגד לו יהונתן את כל הדברים האלה ויבא יהונתן את דוד אל שאל ויהי לפניו כאתמול שלשום:

בפרק כ, כאשר דוד מחליט לברוח מפני שאל, יהונתן בטוח שדוד מגזים, וששאל לא יפגע בדוד, אך כשדוד מתעקש שהוא חושש לחייו, יהונתן מסייע לו ומברר עבורו מה שאל מתכנן, עד כדי כך ששאל נזף בו: ויחר אף שאל ביהונתן ויאמר לו בן נעות המרדות הלא ידעתי כי בחר אתה לבן ושי לבשתך ולבשת ערות אמן. לא כי כל הימים אשר בן ושי חי על האדמה לא תפון אתה ומלכותך ועתה שלח וקח אתו אלי כי בן מות הוא. לב ויען יהונתן את שאל אביו ויאמר אליו למה יומת מה עשה. לג ויטל שאל את החנית עליו להכתו וידע יהונתן כי כלה היא מעם אביו להמית את דוד.

במשפט זה אנו מתוודעים לעוצמת הבגידה שחש שאל, כפי שמפרש אברבנאל:

אברבנאל שמ"א כ: וחזר לגעור ליהונתן ואמר: הלא ידעתי כי בחר אתה לבן ושי, רוצה לומר איך נתת לו רשות לילך מכאן? אין זה כי אם להצילו מידי, כי כבר ידעתי זה ימים שבוחר אתה בבן ושי והוא באמת לבשתך ולבשת ערות אמן, רוצה לומר **שיאמרו שאינך בני** ושאמך זנתה עלי, אחרי אשר **אהבת את שונאי ואינך מסכים עמי ולא חושש לכבודי**... הנה התבאר מזה מעלת אהבת יהונתן לדוד עד שהיה חפץ שימלוך.

לפי דברי אברבנאל, שאל מרגיש שאהבת יהונתן לדוד היא בגידה בו, ולתפיסתו יהונתן מתנהג כאילו איננו בנו. סיפור זה מתאר את הפער הגדל והולך בין שאל ליהונתן. בהמשך, כאשר הרדיפות של שאל אחרי דוד הולכות ומתגברות, יהונתן מוצא את עצמו קרוע בין שאל אביו לבין דוד, והבחירה שלו היא להמשיך להיות קשור ונאמן לשניהם. הוא איננו מתנתק מאביו, אלא בוחר להישאר לצידו עד הסוף, ויחד עם זאת ממשיך לאהוב את דוד ואף להפגש עימו בסתר (כ"ג, טז-יח).

מיכל ודוד:

גם מיכל, בתו של שאל, אוהבת את דוד ומתחנת איתו. שאל מעוניין בנישואין אלה כדי לפגוע בדוד, אך מיכל מתחנת איתו מתוך אהבה. הפער בין מיכל לשאל מתבטא בצורה הברורה ביותר בסיפור בפרק י"ט פס' יא-יז, בו מיכל ממלטת את דוד מפני שאל הרוצה להרגו, ולצורך כך היא אף מרמה את אביה.

שמואל ודוד:

בסוף פרק י"ט (פס' יח-כד), מופיע סיפור נוסף שמלמד שגם הנביא שמואל תומך בדוד, כפי שמפרש אברבנאל:

אברבנאל שמ"א י"ט: זכר הכתוב שדוד בא אל שמואל והגיד לו את כל דרכי שאל ועסקיו בכל הארבעה דרכים אשר כבר עשה להרגו, ועשה זה דוד לפי ששאל היה נמשח על ידי שמואל ודוד גם כן נמשח על ידו והיה שמואל נביא אלקים, והלך דוד אליו לזעוק ממה שהיה שאל עושה נגדו ולבקש ממנו עצה ותנחומין, ושיגיד לו ברוח נבואתו מה יעשה ואיך ימלט את נפשו, אחרי אשר האמין כי מהשם כל משפטו וכל מעשיו מושגחים... ראה כל אחד מהמלאכים את **להקת הנביאים... מגידים העתיד להיות, והוא שימלוך דוד על כל ישראל ושלא ישליט האלקים אל שאל להמיתו**, הנה כאשר ראו זה המלאכים ושמואל היה עומד עליהם ומקיים את דבריהם התנבאו המלאכים גם כן... שימלוך דוד על כל פנים, ומפני זה נמנעו מלקחת את דוד כי לא רצו לשלוח יד במשיח ה' ולא חזרו אל שאל כי יראו את ה' ומאסו בדברי שאל... ובהיותו שאל מתבודד ומתנבא בביטול החושים, ברח דוד משם והיה לו מקום וזמן להמלט...

אברבנאל מפרש שהנבואה של חבל הנביאים אשר עם שמואל היתה שדוד ימלוך, ושמואל חיזק את דבריהם, ולכן שליחי שאל לא פגעו בדוד. ההתנבאות של שאל עצמו איפשרה לדוד מרווח זמן להימלט.

אם כן, מעגלי התמיכה בדוד הולכים וגדלים, וככל שיותר אנשים תומכים בדוד, שאל יותר חושש מפניו ויותר רודף אותו.

שיר
השיר "דוד ושאל" מאת אהוד בנאי מתאר את הקרע בנפשו של שאול בין התלות בדוד והאהבה אליו, לבין הקנאה והשנאה כלפיו.

[מילים לשיר מתוך שירונט](#)
[לשמיעה ביוטיוב](#)

על שיר נוסף המתאר את הקנאה של שאול בדוד המנגן ראו [בסרטון מאת ד"ר רחל עופר](#)

שאלה אישית

האם אתם מכירים בחייכם האישיים מתח כזה, כלפי אדם שאתם קשורים אליו מאד, ויחד עם זאת מקנאים בו/חוששים מפניו/כועסים עליו/שונאים אותו מסיבה כלשהי? כיצד מתמודדים עם תחושות מנוגדות כאלה?
(הערה: קשה לשתף בתשובה על שאלה קשה כזו, ולכן כדאי להציע לאנשים לכתוב לעצמם)

חלק ג': תחושת בגידה

פרק כ"א:

כפי שראינו בחלק הקודם, התרחבות מעגלי התמיכה בדוד גורמת לשאול להרגיש שכולם בוגדים בו, והוא אף אומר זאת במפורש: "וַיֹּאמֶר שָׂאוּל לְעַבְדָּיו הַנִּצְבִּים עָלָיו שְׁמְעוּ נָא בְּנֵי יְמִינִי גַם לְכֻלְכֶם יִתֵּן בֶּן יְשִׁי שְׂדוֹת וְכַרְמִים לְכֻלְכֶם יֵשִׁים שְׂדֵי אֲלֵפִים וְשְׂדֵי מְאוֹת. כִּי קִשְׁרֹתֶם כָּלְכֶם עָלַי וְאִין גְּלָה אֶת אֲזִנִּי בְּכֶרֶת בְּנֵי עַם בֶּן יְשִׁי וְאִין חִלָּה מִכֶּם עָלַי וְגִלָּה אֶת אֲזִנִּי כִּי הִקִּים בְּנֵי אֶת עַבְדֵי עָלַי לְאַרְבַּי כִּי־זָדָה" (כב, ז-ח)

על רקע תחושת הבגידה הקשה הזו, ניתן להבין את טענתו של שאול כלפי אחימלך הכהן: "וַיֹּאמֶר אֱלִי שָׂאוּל לְמָה קִשְׁרֹתֶם עָלַי אֲתָהּ וּבֶן יְשִׁי בְּתַתְּךָ לֹא לְהִסּוֹס וְחָרַב וְשָׂאוּל לֹא בְּאַלְהֵים לְקוֹם אֱלִי לְאַרְבַּי כִּי־זָדָה" (כ"ב, יג-טו). ומפרש רד"ק:

רד"ק שם"א כ"ב, יג: ושאל לו באלהים - להגיד לו דרכו והוא בורח מפני, ומדרשו: עשיתו מלך שאין נשאלין באורים ותומים אלא למלך ולאב בית דין ולמי שצורך צבור בו:

רד"ק נותן שתי אפשרויות להבנת טענתו של שאול כלפי אחימלך:
א. השאלה בה' עזרה לדוד בתכנון הבריחה שלו
ב. השאלה בה' מעידה שאחימלך מתייחס אל דוד כמלך, כי רק מלך יכול לשאול בה'.

שאול כל כך בטוח שכולם בוגדים בו ותומכים בדוד, עד שהוא איננו רואה אפשרות אחרת לפרש את מעשהו של אחימלך, והוא אפילו לא מקשיב לדבריו של אחימלך, אשר טוען לחפותו, שחשב שדוד בא בשליחותו של שאול, ולא היה מודע למתח ביניהם:

וַיֵּצֵן אַחִימֶלֶךְ אֶת הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר וּמִי בְּכָל עַבְדֵיךָ כְּדוֹד נֶאֱמַן וַחֲתַן הַמֶּלֶךְ וְסָר אֶל מִשְׁמַעְתְּךָ וְנִכְבַּד בְּבֵיתְךָ: הַיּוֹם הַחֲלַתִּי לְשָׂאוּל לְשָׂאֵל לֹא בְּאַלְהֵים חֲלִילָה לִי אֵל יֵשֶׁם הַמֶּלֶךְ בְּעַבְדּוֹ דָּבָר בְּכָל בַּיִת אָבִי כִּי לֹא יָדַע עַבְדְּךָ בְּכָל זֹאת דָּבָר קָטָן אוֹ גָּדוֹל: בעקבות תחושותיו הקשות של שאול הוא עושה מעשה קיצוני ביותר, ומצווה להרוג את כל כהני נוב. על תחושותיו של שאול ועל חומרת הריגת כהני נוב [ראה בשיעורו של הרב מנשה וינר](#). מעשה קיצוני זה מבטא את שיא השפל של ההידרדרות של שאול.

שאלה למחשבה

במהלך השיעור ראינו ששאול רואה את עלייתו והצלחתו של דוד, ולכן הוא חושש מפניו ומנסה להסירו מדרכו. האם שאול היה יכול להגיב אחרת להתרחשויות? נסו לכתוב/לחשוב על סיפור אחר, בו שאול מגיב אחרת ותארו מה היה מתרחש בעקבות התגובה השונה של שאול? מה היה המשך הסיפור? וכיצד הוא היה מסתיים?

סיכום

בעקבות משיחת דוד, ניכרת רוח ה' השורה על דוד, ומאפשרת לו להצליח בכל מעשיו, ולהיות אהוב. כך מתגברת התמיכה בו במעגלים רחבים: אנשי הצבא; העם; הנביא שמואל; ואפילו בתוך משפחת שאול. במקביל לעלייתו של דוד, שאול הולך ומידרדר, מבחינה מנהיגותית, מבחינה רוחנית ונפשית, ואף מבחינת יחסיו האישיים. הוא כבר לא המלך הנלחם והמצליח, אלא אדם רדוף רוח רעה, היודע שמקורביו בוגדים בו ומעדיפים את אויבו - דוד. ככל ששאול מנסה לפגוע בדוד, הוא משיג את ההפך. כל נסיון לערב אדם נוסף בפגיעה בדוד מביא את אותו אדם להביע תמיכה בדוד והתנגדות למעשי שאול. וכך, מעמדו של דוד הולך וגדל ושואל הולך ונחלש.

להרחבה

[מתן על הפרק - דפי לימוד לפרקים יט-כ](#)
[מתן על הפרק - דפי לימוד לפרקים כא-כב](#)
[מתן על הפרק - דפי לימוד לפרקים כג-כד](#)
[שיעור של הרב יעקב מדן על יחסי אהבה ושנאה בין שאול, יהונתן, מיכל ודוד](#)
[שיעור של ד"ר בלהה אדמנית על נישואי מיכל ודוד](#)
[מאמר קצר מאת הרב עמיחי שהם על בדידותו של דוד](#)
[מאמר מאת הרב יוסף גואל דידי על אהבת יהונתן ודוד](#)
[מאמר מאת הרב אמנון בזק על יחסי יהונתן ודוד](#)

הקדמה לקראת השבוע הבא

בשבוע הבא נעסוק בנדודי דוד בבריחתו מפני שאול.